

Motion till riksdagen
2005/06:T613

av Lars Ångström (mp)

Tillgängligheten av alkohol för ungdomar

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av alkoholås.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att endast sänka skatten på öl.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Det ökande alkoholmissbruket i Sverige är förödande. Skadorna som alkoholmissbruket åsamkar skattebetalarna beräknas överskrida 150 miljarder kronor varje år. Det handlar om alltifrån hälsoskador till trafikskador och kriminalitet. 150 miljarder är en ofattbart stor summa som skulle kunna användas till angelägnare frågor. Till denna kostnad får också läggas den sociala misär och det lidande som alkoholmissbruk skapar.

Målet för svensk alkoholpolitik har alltid varit att genom begränsad och minskad alkoholkonsumtionen nå ett minskat missbruk. De två viktigaste instrumenten har varit priskontroll och försäljningskontroll. Det är i och för sig trubbiga instrument som drabbat också vanliga brukare men som vi solidariskt har funnit oss i för att hjälpa andra. Båda dessa alkoholpolitiska instrument har urholkats genom EU-medlemskapet och i praktiken fri införsel. De stora alkoholskatteskillnaderna har lett till en omfattande och mycket lukrativ vidareförsäljningsverksamhet. Varje dag förs till exempel över 1,3 miljoner burkar starköl in i Sverige. Hälften, över 600 000 burkar starköl, säljs svart på gator och torg varje dygn.

Alkohol är därför i dag lättillgängligare för fler ungdomar på fler ställen till lägre pris än någon gång tidigare.

Förutom att detta lägger grunden för långt större alkoholskador och därmed högre samhällskostnader på lång sikt innebär det också att nya kriminella strukturer främjas. Den organiserade kriminella verksamheten som växte fram med alkoholsmugglingen i USA under förbudstiden kom att under mycket lång tid påverka det amerikanska samhället och politiken negativt. Den amerikanska maffian har kostat det amerikanska samhället enorma ekonomiska resurser och otillbörlig påverkan.

För ungdomar som vänjer sig vid ett köpmönster vad gäller alkohol är steget inte långt till att samma återförsäljare också kan komma att erbjuda andra produkter som droger eller stöldgods.

Ett sätt att komma bort ifrån de negativa konsekvenserna av de rådande stora alkoholskatteskillnaderna är att få samma skattenivå inom EU, i nivå med den svenska. Då försvinner incitamentet för den omfattande vidareförsäljningen. Eftersom inte ens den svenska alkoholskattenivån täcker de kostnader samhället och därmed skattebetalarna har för alkoholskadorna borde en gemensam alkoholskatt ligga minst lika högt som den svenska. Detta måste vara målet i denna fråga för Sveriges arbete i EU.

Detta är dock ett långsiktigt arbete som handlar om att nå en viktig attitydförändring i merparten av EU-länderna. Eftersom de negativa konsekvenserna i Sverige av skatteskillnaden är akuta måste den svenska skattenivån anpassas nedåt.

Eftersom den överväldigande majoriteten av den alkoholinförsel som vidareförsäljs utgörs av öl och inte starksprit borde den svenska alkoholskatten sänkas på just öl. En sänkt skatt på sprit som föreslagits innebär med stor sannolikhet att starkspritskonsumtionen ökar på bekostnad av öl- och vinkonsumtion. Resultatet av en sådan politik riskerar därför att öka alkoholmissbruket och därmed ökade samhällskostnader för skattebetalarna.

Fel! Okänt namn på

Ekonomiska styrmedel för politiken har alltid visat sig överlägsna alla andra instrument. En sänkt ölskatt skulle minska incitamentet för vidareförsäljning av privat införd öl. Det skulle med stor sannolikhet leda till en ökad konsumtion men då av öl och vin på bekostnad av ökad starkspritskonsumtion. Det skulle i huvudsak drabba den vuxna generationen. Den stora vinsten ligger i en i praktiken minskad tillgänglighet av billig öl på gator och torg och skulle långsiktigt gagna den unga generationen. Minskad tillgänglighet till lågt pris är mycket önskvärt ur ett långsiktigt ungdomshälsoperspektiv.

För att minska skadorna i samhället och på människor av alkoholmissbruk måste en långt mer aktiv politik bedrivas än att sticka huvudet i sanden och bedriva symbolpolitik. Till exempel är det fullständigt oacceptabelt att samhället ser så släpphänt på rattonykterhet. Att sätta sig alkoholpåverkad bakom ratten är inget annat än förberedelse för dråp.

Det är fullt möjligt att installera alkoholås på samtliga bilar i dag. Tekniken och produkten finns, priset är överkomligt och effekten skulle bli omedelbar. Vid upprepande av rattfylleri bör bil konfigureras och körkort dras in under minst den tid som frivilligt genomförd vård för alkoholproblem tar. Vid ett tredje tillfälle av rattfylleri bör man mista körkort för all framtid. Vi har helt enkelt inte råd att mista fler barn i samhället genom rattfylleri.

Vidare bör trafikskadorna läggas över från samhället på trafikförsäkringen och möjlighet för försäkringsbolagen att differentiera sina taxor ges. På så vis ges möjlighet att premiera nyktra bilister medan de som orsakar skadorna i samhället i större utsträckning får betala för det.

Stockholm den 5 oktober 2005

Lars Ångström (mp)